

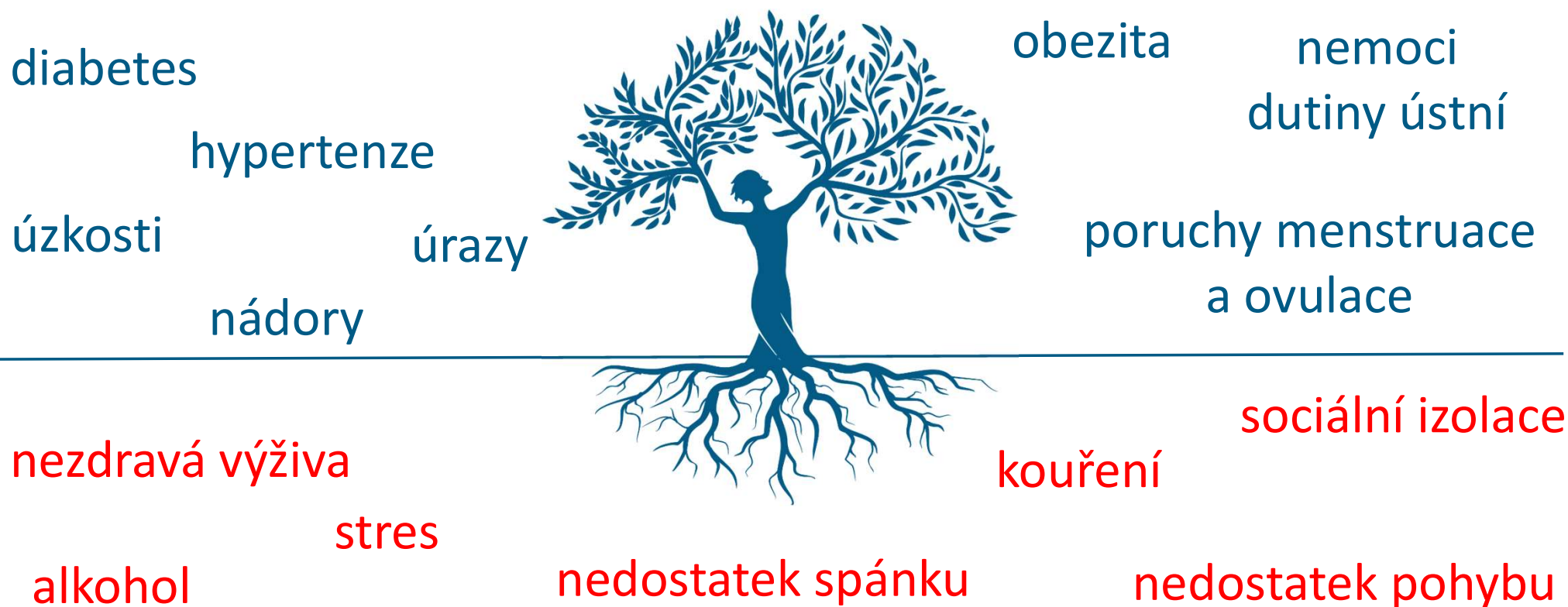
Strategie primární prevence

Barbora Macková

8. Konference PREVON

Současnost a budoucnost screeningových programů v ČR

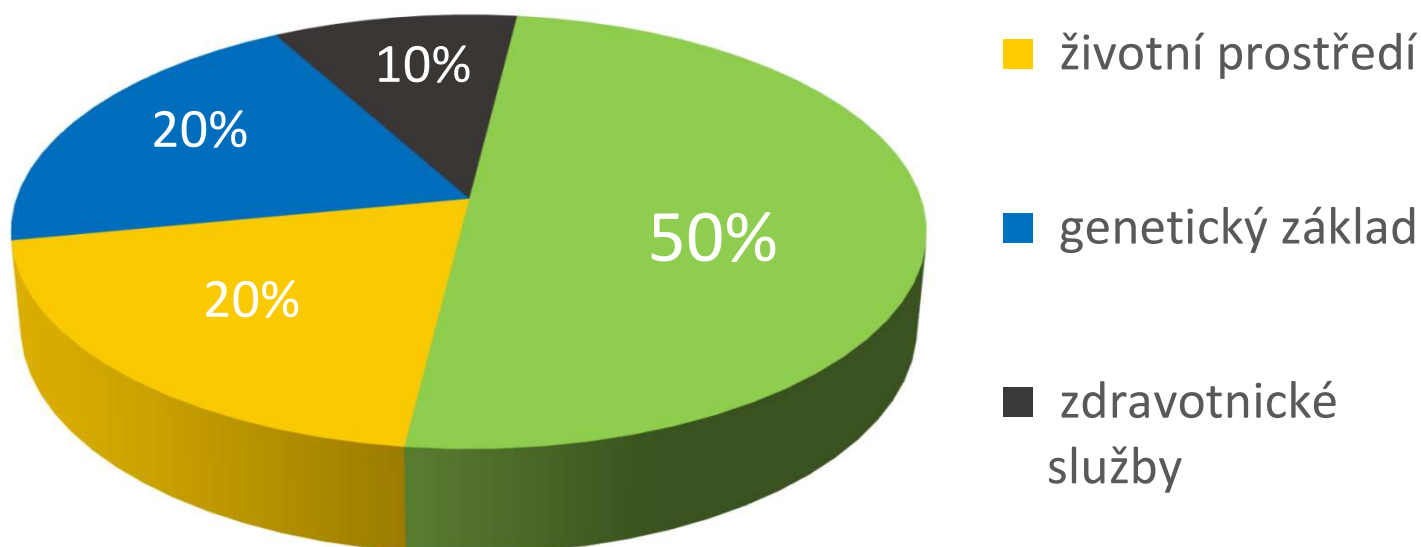
Vliv životního stylu na lidské zdraví

Životní styl určuje zdraví

Determinanty zdraví

Ukazatele hodnocení úrovně zdraví

Průměrná délka života

Life expectancy- naděje dožití

Roky života, strávené ve zdraví

Healthy Life Years (HLY)

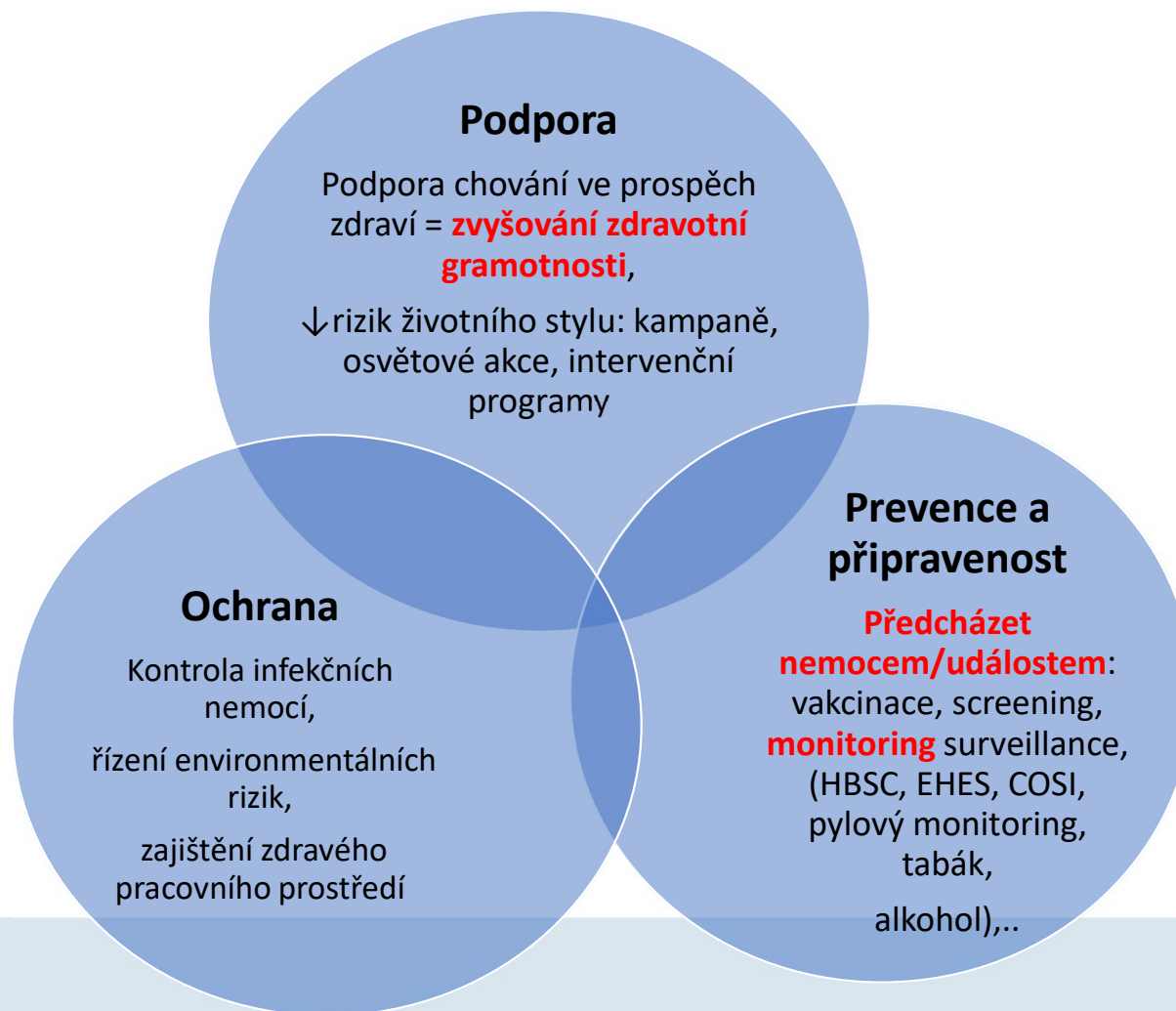
Roky života, ztracené v nemoci nebo předčasným úmrtím

Disability adjusted Life Years (DALYs)

HSPA

Health System Performance Assessment (evaluace, zlepšování, zodpovědnost, mezinárodní srovnání)

3 klíčové oblasti veřejného zdraví

Prevence

Zaměřena na nemocného člověka v pokročilé fázi onemocnění
Cílem zabránit progresi a recidivě onemocnění

Zaměřena
na nemocného člověka v rané fázi onemocnění
Cílem snížit dopady prodělané nemoci či úrazu
na kvalitu a délku života

Zaměřena na zdravého člověka
Cílem odvrátit nebo oddálit onemocnění

Healthy life years at birth (2020 data)

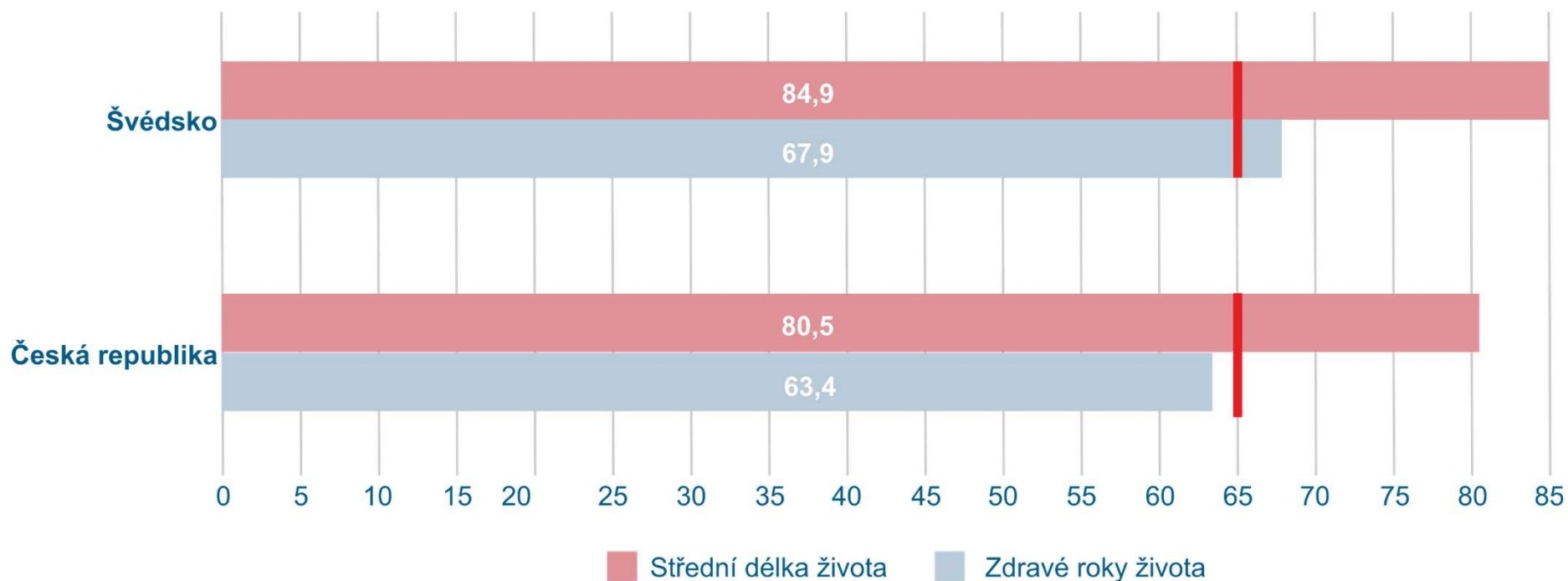
Healthy Life Years:
the number of years that a person is expected to live without an activity limitation (disability).

Zdravé roky života (Healthy life years)

Ženy, 2021

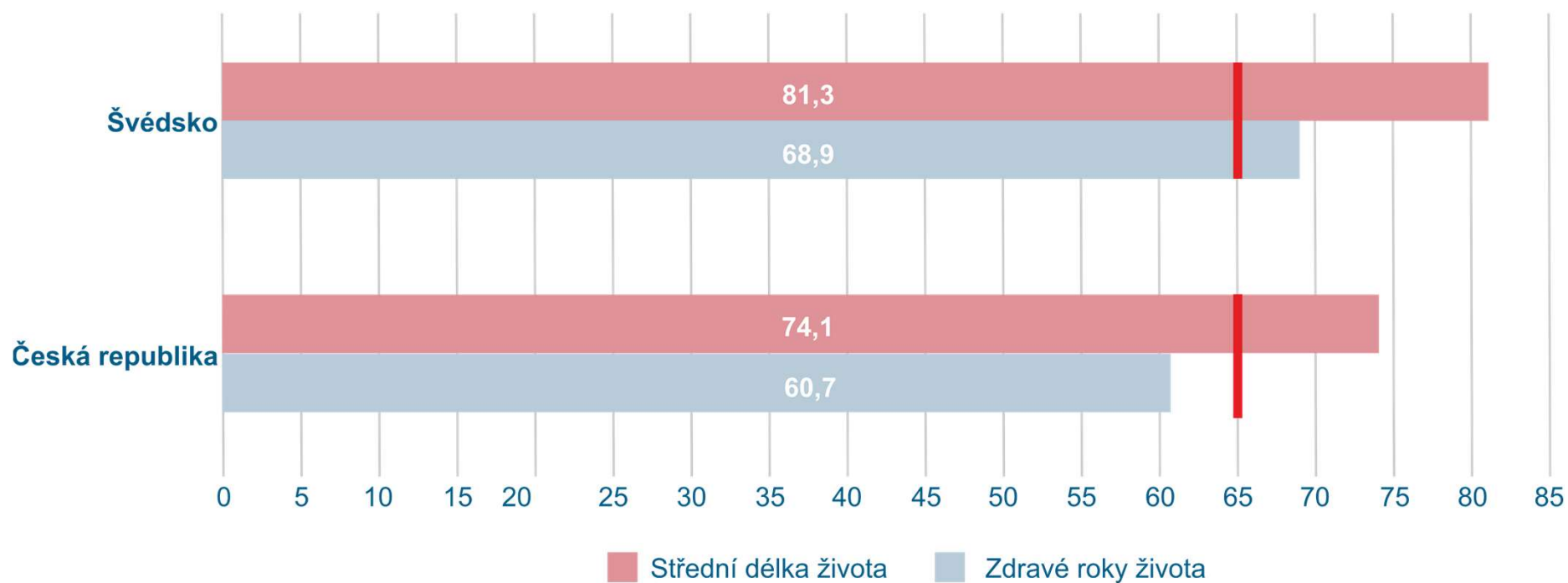

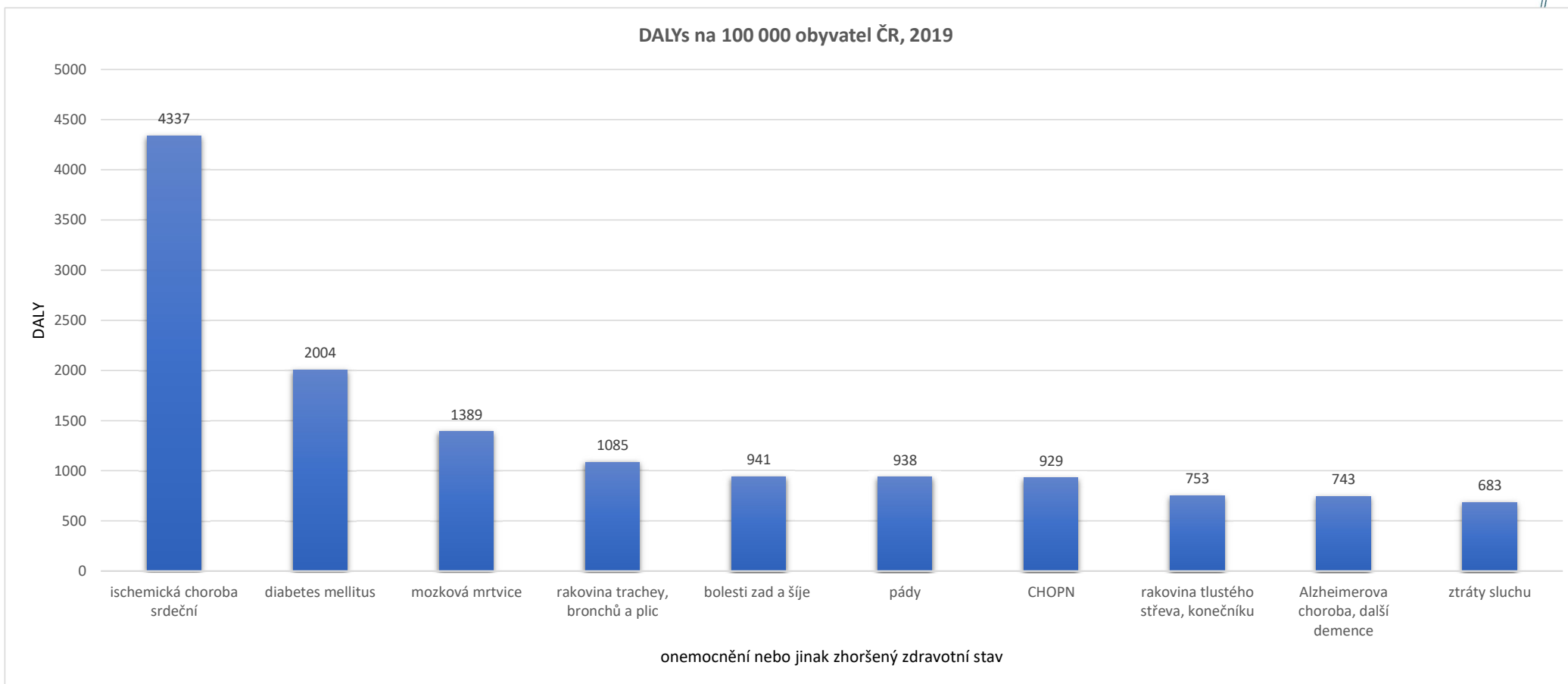
Zdravé roky života (Healthy life years)

Muži, 2021

Ztracené roky zdravého života (ČR 2019)

DALYs u 10 nejčastějších nemocí pro ČR pro obě pohlaví a všechny věkové kategorie (2019) podle dat WHO - 1 449 183,75 DALYs.

Primární prevence není záležitost jednoho rezortu, ale celé společnosti, jejího myšlení, postojů, motivací a hodnot.

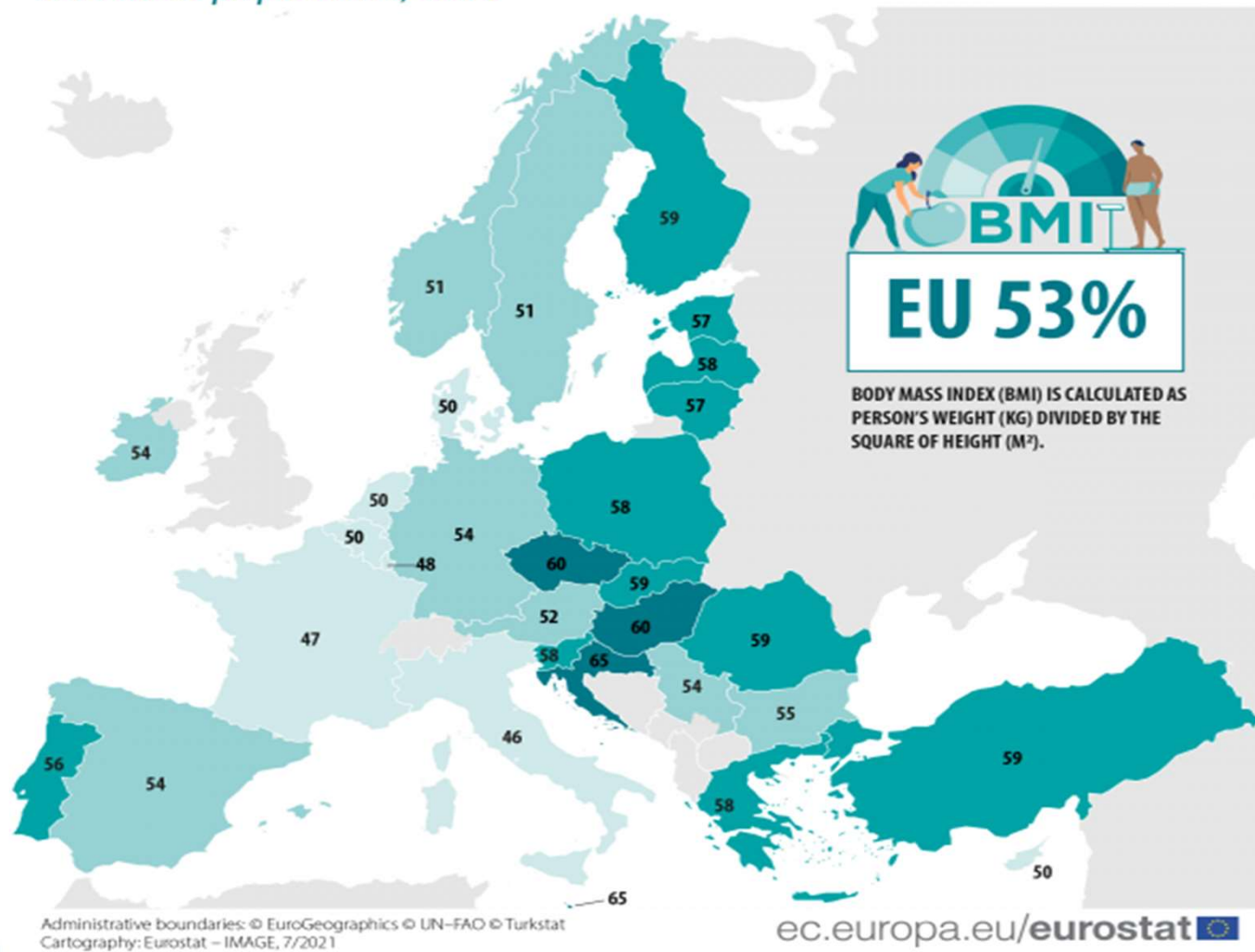

Aktivní prevence má významný potenciál nejen z hlediska zdravotních a sociálních, ale i z hlediska ekonomických přínosů.

až 80% nemocí je preventabilních životním stylem

Overweight population (BMI ≥ 25)

% of adult population, 2019

Ekonomický dopad nadváhy a obezity v ČR v roce 2019

cca 147,83 miliard Kč = 2,5 % HDP.

Do roku 2060 se ekonomické dopady zvýší odhadem na 720,97 miliard Kč (World Obesity, 2023).

Celkové přímé náklady	32,59 miliard Kč
Přímé zdravotní náklady	32,59 miliard Kč
Přímé nezdravotní náklady	39,44 milionů Kč

Celkové nepřímé náklady	115,24 miliard Kč
Ztráty z předčasné úmrtnosti	87,14 miliard Kč
Ztráty z absenteismu	15,28 miliard Kč
Ztráty z prezenteismu	12,83 miliard Kč

Nákladová efektivita preventivních programů zaměřených na podporu zdravého životního stylu (pohyb, výživa, užívání tabáku, alkoholu aj.) je vysoká

Infarkt
myokardu

- Nákladová efektivita. 6 : 1

Diabetes

- Nákladová efektivita 10 : 1

Obezita

- Nákladová efektivita 13 : 1

Příklady intervenčních programů podpory zdraví

Národní program řešení problematiky HIV/AIDS v ČR na období 2023 – 2027

4.2.1 Aktivity na úseku zajištění zdravotní péče osobám žijícím s HIV/AIDS nebo osobám v ohrožení nákazou HIV/AIDS.

II. Zajistit skrínink, důslednou depistáž a léčbu všech diagnostikovaných pohlavně přenosných infekcí u osob žijících s HIV včetně podpory očkování proti VHA, VHB, HPV a cíleného skríninku HPV u žen i MSM.

https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2023/05/NP_HIV_AIDS-2023-2027.pdf

Hrou proti AIDS, interaktivní program pro teenagery

Ways of virus transmission

Love, sexuality and protection

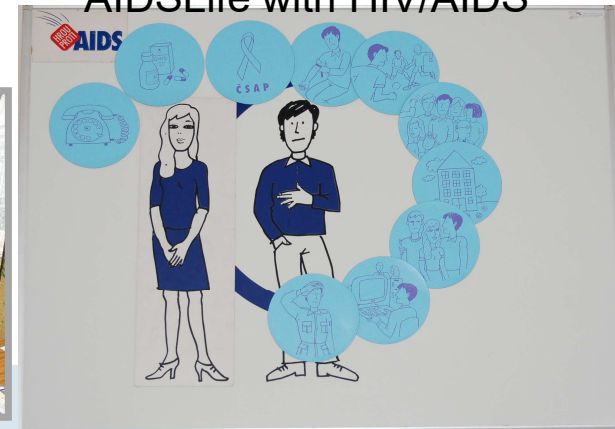
Sexuality body language

Inhibition of unwanted pregnancy, sexually transmitted diseases and HIV

AIDSLife with HIV/AIDS

Příklady intervenčních programů podpory zdraví

Podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením

EPOZ 2018-2022

V rámci projektu Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením (EPOZ) CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_039/0009439.

OPZ ESF realizováno na národní úrovni **75 intervenčních programů** pro 104 000 účastníků

POZDRAV 2023-2025

Projekt „Podpora zdraví v rodinách“, CZ. 03. 02. 02/00/22_005/0000723

OPZ ESF

Pro děti 0 – 15 let a pečující osoby se realizuje **75 intervenčních programů**.

Efektivní podpora zdraví osob ohrožených chudobou a sociálním vyloučením

Projekt, který snižuje nerovnosti ve zdraví

11 oblastí zdravého životního stylu

69 hodinových interaktivních programů

- Kurzy zdravého životního stylu
- Kurzy pohybové aktivity
- Dny zdraví
- Individuální poradenství
- Modely péče
- Interaktivní intervence
- Sociální marketing

- Komunitní centra
- Nízkoprahové kluby
- Azylové domy
- Věznice
- Sociálně vyloučené lokality
- Česká únie nezabývaných
- Armáda spolek
- SOS vesničky
- Školy v SVL

cílová skupina 15 - 65 let

Příklady intervenčních programů podpory zdraví

Spolupráce SZÚ a ÚZIS - PERCH

JA „Direct grant to Member States’ authorities: support to assist Member States to roll out large-scale **human papillomavirus** vaccination campaigns“.

<https://www.projectperch.eu/>

Dosažení ambiciózních globálních cílů 90-70-90 do roku 2030

[Zdroj: WHO](#)

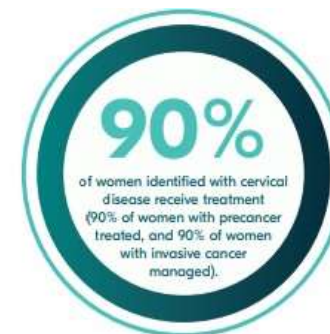
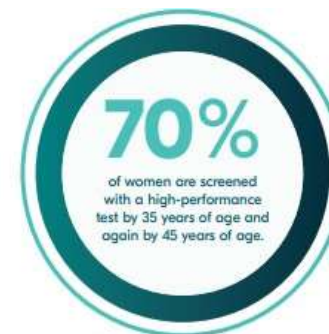
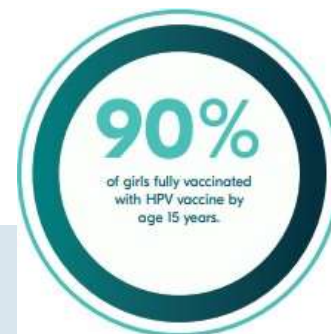
Plán WHO na urychlení eliminace rakoviny děložního čípku jako problému veřejného zdraví v Evropském regionu 2022-2030

Vize cesty k eliminaci rakoviny děložního čípku prostřednictvím

- **všeobecného přístupu k očkování** proti lidskému papilomaviru
- odpovídajícím službám **skríninku a léčby rakoviny děložního čípku**
- **edukace** – dostatečná zdravotní gramotnost (laici i odborníci)

Dosažení ambiciózních globálních cílů 90-70-90 do roku 2030 bude vyžadovat **společné úsilí napříč obory – multioborová spolupráce.**

<https://apps.who.int/iris/handle/10665/361293>

Příklady intervenčních programů podpory zdraví

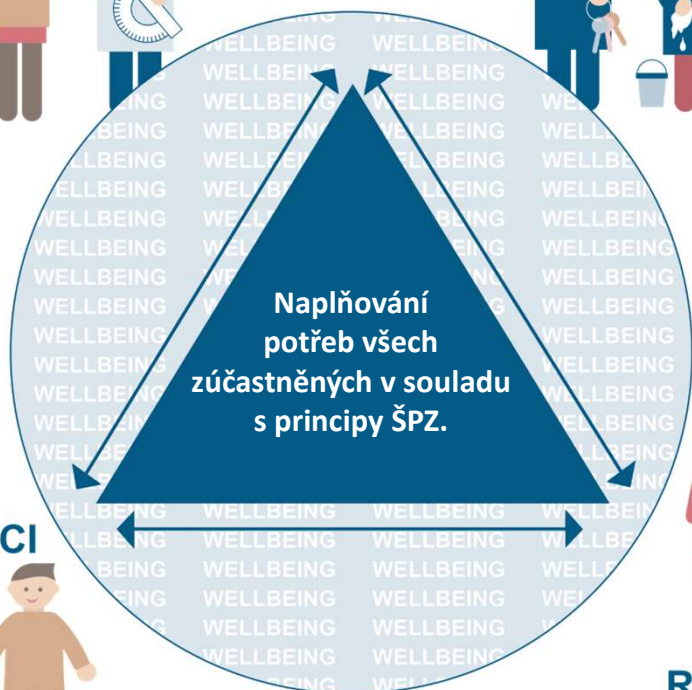
UČITELÉ,
OSTATNÍ
ZAMĚSTNANCI

ŽÁCI

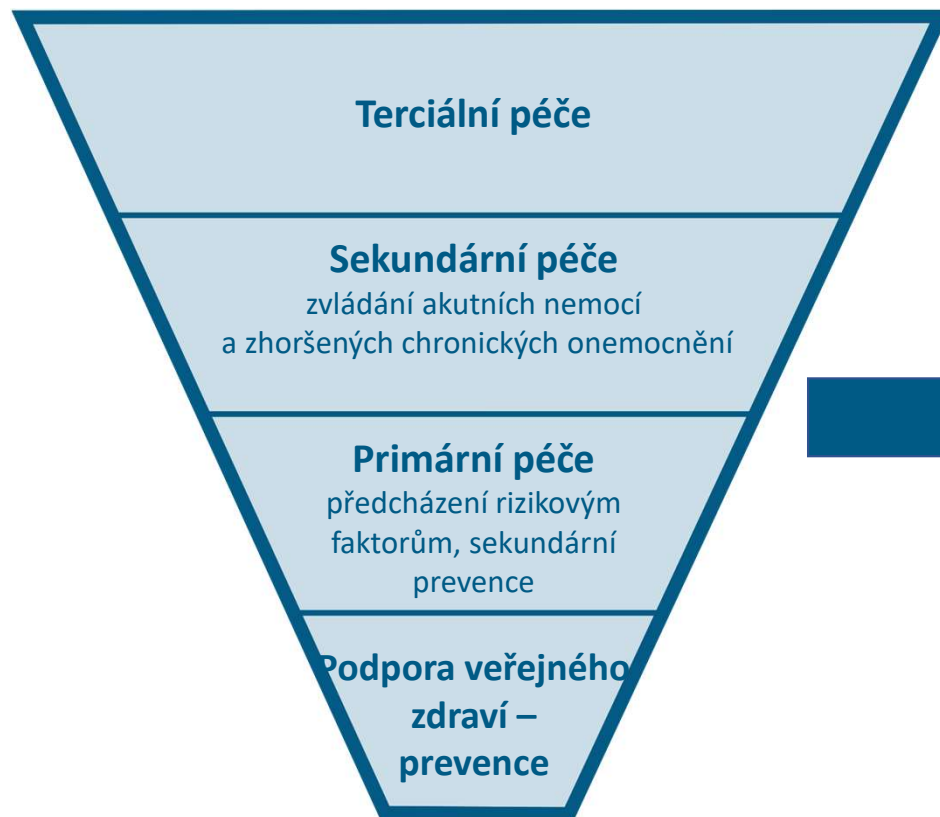
RODIČE, PRARODIČE

Naplňování
potřeb všech
zúčastněných v souladu
s principy ŠPZ.

Postupným naplňováním potřeb podle Maslowovy pyramidy směřuje **Škola podporující zdraví** k wellbeingu žáků i učitelů a ostatních zaměstnanců školy.

SOUČASNOST prodlužuje nemoc

BUDOUCNOST prodlužuje zdraví

Široký rozsah aktérů veřejného zdraví

- Zdravotníci, zdravotničtí manažeři, zdravotní pojišťovny
- *regulátoři (jednotlivci, úřady), poradní orgány vlády, samosprávy*
- akademická sféra
- *průmysl - farmaceutický, výrobní sféra, ...*
- nevládní organizace, pacientské organizace
- *média* ..... **my všichni !**

Strategie primární prevence

- Zákon č. 258/2000 Sb. **Zákon o ochraně veřejného zdraví**
- Podpora zdraví má být **nadrezortní**, řízena zdravotnickými profesionály
- Společenská odpovědnost firem zaměřená na rizikové faktory životního stylu
- Podpora **zdravého životního prostředí** (antiobezitogenní, cyklodoprava, vakcinace...aj.)
- Dostupnost produktů poškozujících při dlouhodobém užívání zdraví:
  - regulace prodeje, věk spotřebitele, místo prodeje, prodejní doba, internetový prodej
- Daňová politika: z nezdravých produktů (tabák, alkohol, cukr...)
- Regulace reklamy: obsah, zařazení do vysílání, odpovědnost influencerů

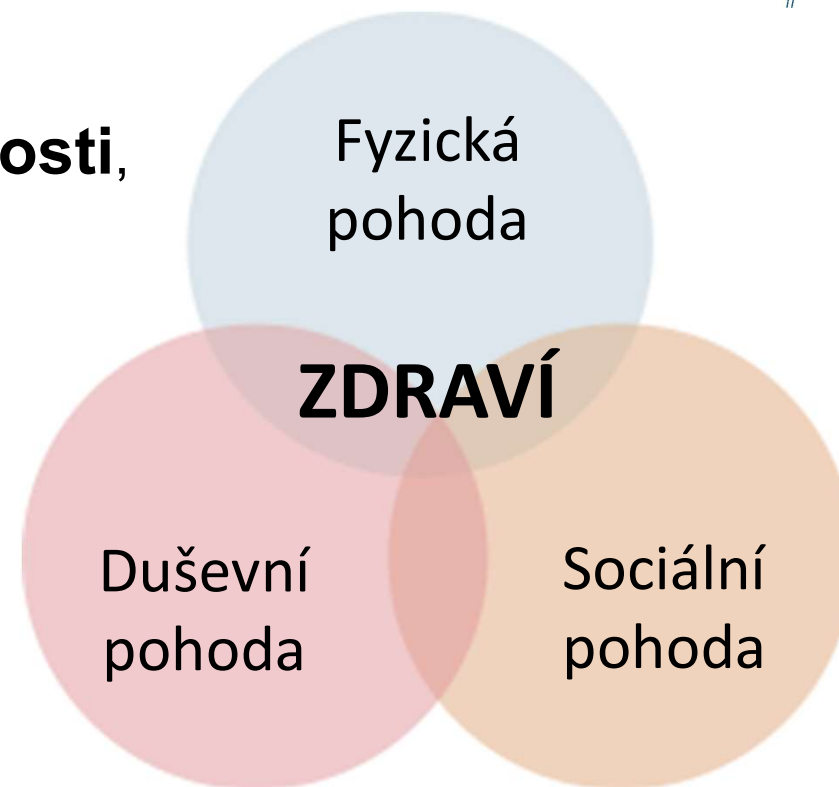

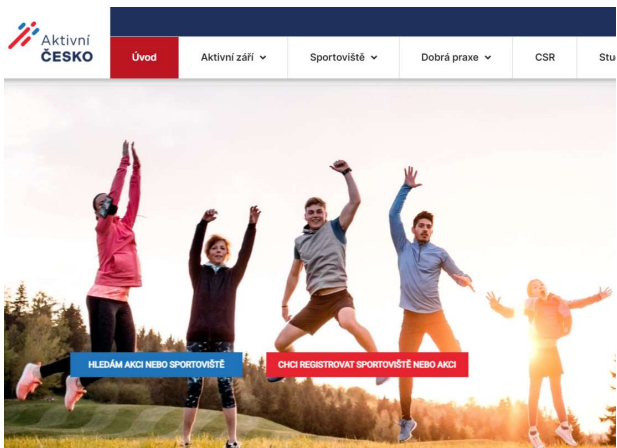
Strategie primární prevence

Edukace a zvyšování **zdravotní gramotnosti**,
zdravotní výchova

- **Skupinové intervence:** zdravotničtí profesionálové, média, školy, zaměstnavatelé
- **Individuální intervence:** zdravotničtí profesionálové, školy, zaměstnavatelé

O PROJEKTU KURZY A WEBINÁŘE PARTNEŘI PILOTNÍ ŠKOLY DOBRÁ PRAXE KE STAŽENÍ KONTAKTY

O PROJEKTU

Školní stravování nabídne denně stravu asi 2 milionům dětí. Strava je vydávána pět dnů v týdnu, s výjimkou prázdnin, svátků a dnů ředitelského volna je to bezmála deset měsíců v roce. Vydáno je tak téměř 400 milionů pokrmů ročně.

Kvalita každodenní stravy i v rámci školního stravování má velký vliv na zdraví, zejména pak u dětí, které rostou a vyvíjejí se. Přestože jídlo v našich životech hraje důležitou a velmi příjemnou roli, je systém školního stravování popelkou v celém kolosu.

O PROJEKTU PODPORA ZDRAVÍ NA PRACOVÍŠTI SOUTĚŽ

O NZIP Zapojené organizace Pro média Kdo jsme

Životní situace Prevence a zdravý životní styl Informace o nemocech Mapa zdravotní péče Hry Rejstřík pojmů Doporučené weby Datové zpravodajství

Domů / Prevence a zdravý životní styl

Prevence a zdravý životní styl

Hlavní zásady

Je lépe nemocem předcházet než s nimi následně bojovat. Každý z nás má mnoho možností (pohyb, výživa, odpočinek), jak upravit svůj styl života, aby snížil riziko těch nejzávažnějších onemocnění, jako jsou kardiovaskulární choroby, cukrovka, zhoubné nádory a další. Kromě toho je důležité chodit na preventivní lékařské prohlídky a screeningová vyšetření.

 Anatomie, fungování lidského těla	 Balení potravin a zdraví	 Hračky a zdraví	 Kojení
 Obezita	 Očkování (vakcinace)	 Odpočinek, relaxace a sport	 Podpora zdraví
 Pohybová aktivita	 Prevence kardiovaskulárních onemocnění	 Preventivní prohlídky	 Rodiče a děti
 Screening	 Sexuální zdraví	 Spotřebitelské výrobky a zdraví	 Těhotenství a porod

Děkuji za pozornost

barbora.mackova@szu.cz